

Advies over geïntegreerde omkadering basisscholen

Vlaamse Onderwijsraad
Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel
T +32 2 219 42 99
F +32 2 219 81 18
www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies over de geïntegreerde omkadering basisscholen

---

1 Situering

In het Vlaams regeerakkoord staat dat:

- 'Om de **kleuterklassen te verkleinen**, zetten we de geleverde inspanningen voort. Tegen het einde van de legislatuur wordt— stapsgewijs— een gelijke behandeling betracht tussen het kleuter- en lager onderwijs voor de omkadering en werkingsmiddelen, met prioritaire aandacht voor de omkadering.'
- 'Omgaan met gelijke kansen en diversiteit: elke leerling heeft recht op onderwijs en gepaste begeleiding. De uitdaging van de diversiteit op school vraagt dat we inzetten op zorg, gelijke onderwijskansen en taalvaardigheid. **We voorzien daarvoor de nodige middelen.**' 'We integreren de GOK-uren in de reguliere omkadering van basis- en secundair onderwijs tegen het einde van de lopende GOK-cyclus.' 'Ook de middelen voor Rand en Taal worden geïntegreerd in de algemene omkaderingsmiddelen. Thuis taal niet Nederlands wordt daarom een onafhankelijke indicator in de berekening van de omkaderingsmiddelen.'
- 'We waken erover dat de maatwerkbenadering **effectief voldoende middelen krijgt** om alle kinderen, jongeren en volwassenen gelijke onderwijskansen te bieden.'
- 'We streven er naar dat de overheid **school- en studietoelagen automatisch toekent.**'

Op 25 juli 2011 ontving de Vlaamse Onderwijsraad van minister Pascal Smet een adviesvraag over het voorontwerp van decreet betreffende de invoering van een geïntegreerd omkaderingssysteem, gebaseerd op sociaaleconomische leerlingenkenmerken (SES). Daarbij wordt het kleuteronderwijs evenwaardig omkaderd als het lager onderwijs. Een werkgroep van de Raad Basisonderwijs bereidde dit advies voor onder het voorzitterschap van Marc Van den Brande. Er was ook input van de commissie Diversiteit en Gelijke Onderwijskansen. Het advies werd besproken op de Raad Basisonderwijs van 21 september 2011 en met 16 stemmen goedgekeurd en één onthouding (ACOD).

2 Vooraf

2.1 Procedure

De Vlor kreeg eind juli, midden in de schoolvakantieperiode, de adviesvraag binnen. Dergelijke werkwijze maakt het voor de Vlor onmogelijk om een voldragen en volledig advies af te leveren. Organisaties dienen democratisch hun achterban te kunnen consulteren. De Vlor wijst de overheid op het belang en het respect voor de consultatietijd.

De Vlor is zich niettemin bewust van het dringend karakter. Dit decreet moet immers vanaf 1 september 2012 in werking kunnen treden. Scholen moeten begin 2012 zicht krijgen op de impact van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten op hun omkadering. Voor de volgende

schooljaren moet de regelgeving voor de scholen transparant, betrouwbaar, verifieerbaar en voorspelbaar zijn.

2.2 Impact van het voorstel

De Vlor is al jaren vragende partij om de historisch gegroeide ongelijkheid tussen de omkadering van het kleuteronderwijs en het lager onderwijs weg te werken. Met het nieuwe decreet en de circa 50 miljoen euro extra wordt een belangrijke stap gezet in de gelijkschakeling van de omkadering van kleuteronderwijs met het lager onderwijs.

De recurrente financiële inspanningen die de overheid vandaag doet, moeten in de toekomst evenwel nog verder uitgebreid worden. De berekening van de omkadering moet gebeuren op basis van een reële en objectieve aftoetsing in het onderwijsveld.

3 De algemene principes van het nieuwe omkaderingssysteem

3.1 Te veel beleidsdoelstellingen voor beschikbare budgettaire ruimte

De overheid beoogt verschillende doelstellingen met dit decreet. Sommige zijn duidelijk, andere doelen zijn onuitgesproken:

- Uitbouwen van een geïntegreerd en transparant omkaderingssysteem.
- Gelijkschakelen van de omkadering van de kleuter- en lagere scholen.
- Het niet meer toepassen van een aanwendingspercentage.
- Kleinere kleuterklassen realiseren.
- De planlast van de scholen verminderen.
- Extra middelen voor de leerlingen die aan de indicatoren van onderwijskansarmoede voldoen.
- Ad hoc oplossingen zoeken voor een groeiend personeelstekort.

Die doelstellingen kan men slechts realiseren met voldoende budget. De voorziene financiële impuls blijkt onvoldoende om al deze doelen te bereiken.

3.2 Een belangrijke investering in kleuteronderwijs

De raad vindt het positief dat men in budgettair moeilijke tijden toch kiest om te investeren in de jongste kinderen. In het advies over opvang en onderwijs aan jonge kinderen (OOJK)¹ verwees de Vlor al naar de bevindingen van Heckman²: 'Early childhood education is an efficient and effective investment for economic and workforce development. The earlier the investment, the greater the return on investment'. Prof. Melhuish stelde vast dat kinderen uit lagere

---

¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs, [Advies over opvang en onderwijs aan jonge kinderen](#), 6 april 2011, p. 4

² www.heckmanequation.org: 'Invest in early childhood development: reduce deficits, strengthen the economy', James J. Heckman, 17 december 2010.

sociaaleconomische milieus nog een hoger rendement halen uit investeringen voor OOK t.o.v. kinderen uit hogere sociaaleconomische milieus.³

De Vlor is al jaren vragende partij om iets te doen aan de historisch gegroeide ongelijkheid tussen de omkadering van het kleuteronderwijs en het lager onderwijs en het realiseren van kleinere kleutergroepen. De raad vindt het dan ook goed dat de overheid deze nu met het nieuwe decreet wil gelijkschakelen.

Overigens is de gelijkschakeling tussen kleuter- en lager onderwijs nog niet volledig. De raad vraagt dat op termijn ook de werkingsmiddelen van het kleuteronderwijs het niveau van het lager onderwijs bereiken.

3.3 Noodzakelijke basisomkadering en gedifferentieerde omkadering

De **geïntegreerde basisomkadering** bestaat volgens het decreet uit lestijden volgens de schalen en SES-lestijden. De investeringen voor de leerlingen die voldoen aan de SES-kenmerken moeten zorgen voor gelijke kansen op kwaliteitsonderwijs voor allen.

De Vlor pleit op korte termijn voor een onderzoek dat nagaat welke **basisomkadering**⁴ er minimaal nodig is op respectievelijk het niveau van het kind, de school (al dan niet met vestigingsplaatsen) en de scholengemeenschap om kwaliteitsvol onderwijs te bieden voor iedereen. Daarbij mag de argumentatie zich niet - zoals bij voorliggend ontwerpdecreet - uitsluitend beperken tot sociologisch onderzoek. Er is ook nood aan pedagogisch onderzoek om deze basisomkadering te onderbouwen.

De onderwijsraad gaat niet akkoord met de techniek van het afkomen van de lestijden volgens de schalen met 3,04 % om een bandbreedte van 10 % voor de SES-lestijden te realiseren. De Vlor vraagt zich af welke objectieve criteria gebruikt werden om de omkadering volgens de schalen te beperken tot 96,96 %.

Voor wat het **gedifferentieerde deel van de omkadering** betreft (via de SES-lestijden), zal men moeten blijven nagaan of wel degelijk alle kansarme leerlingen gevat worden door deze voorgestelde SES-indicatoren. Deze indicatoren kunnen ook veranderen in de tijd: kansarmoede kan over enkele jaren immers een ander gezicht krijgen. Enerzijds moet de overheid waakzaam zijn voor demografische tendensen. Anderzijds mag een jaarlijkse monitoring van de SES-lestijden niet zorgen voor al te grote schokgolven in het totaal aantal lestijden omkadering per school.

De beleidskeuzes die gemaakt werden in dit decreet, weerspiegelen louter een rekenkundig evenwicht in de verdeling van de middelen. De doelstelling van de minister om de leerling/leraar ratio gevoelig te verlagen, is niet mogelijk door het beperkt bijkomend **budget** dat de Vlaamse Regering voorzag.

De Vlor wil zicht krijgen op het effect van deze maatregelen op het niveau van elke school. In dit decreet houdt men weinig rekening met de **schoolkenmerken**. De basisschool is in een buurt een belangrijk (en soms nog het enige) sociaal weefsel. De basisschool in een buurt zorgt voor een

---

³ Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement: 'Doelmatigheid en rechtvaardigheid in de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels', COM(2006) 481 p. 4, 8 september 2006.

⁴ Basisomkadering: hier bedoelt de Vlor de minimale omkadering die nodig is op de drie niveaus.

lage opstap naar de kleuterschool. De regel van de afzonderlijke telling was bedoeld om kleine vestigingsplaatsen leefbaar te houden. Door deze te schrappen komt het principe van 'de school in de buurt' in het gedrang.

Naast deze bekommernis moeten de geldende principes i.v.m. **vrijheid van onderwijs en vrije keuze** van de ouders gewaarborgd blijven.⁵

De maatschappelijke verwachtingen t.a.v. dit nieuw omkaderingssysteem van zowel ouders, personeel en onderwijsverstrekkers liggen hoog. De Vlor pleit voor een **overgangperiode** voor scholen die verliezen en een groeipad voor de omkadering⁶, dat een antwoord biedt op deze verwachtingen. Ook zal Vlaanderen meer belang moeten hechten aan onderwijsinvesteringen met rendement op lange termijn.

De Vlor stelt vast dat er in het voorontwerp van decreet **niet alles is opgenomen** wat in de pers verscheen. In het verslag van de Inspectie van Financiën is al een berekening gemaakt van de eventuele meerkost van de compensatie voor de verliezers. Dus moet er al een concreet voorstel zijn. De raad wenst in de toekomst advies te kunnen uitbrengen op teksten die alle informatie bevatten.

4 De operationele principes van het omkaderingssysteem

4.1 De gelijkschakeling van de omkadering tussen kleuter- en lager onderwijs

De Vlor kan er zich gezien de budgettaire context rationeel in vinden dat men binnen het beschikbare budget voor het gelijktrekken van de omkadering tussen het kleuter- en het lager onderwijs, de schalen van het lager onderwijs gebruikt. Deze schalen zijn het minst grillig of degressief. Op termijn moet de schaal wel geënt worden op wetenschappelijk onderbouwd onderzoek dat de geobjectiveerde noden van de leerlingen en de school om kwaliteitsvol onderwijs te kunnen verstrekken, in kaart brengt.

4.2 De bandbreedte voor de SES-lestijden

De overheid stelt een bandbreedte van 10 % voor de SES-lestijden voor. Zo zou er geen enkele GOK-school lestijden verliezen. Uit de simulatie waarover de koepels beschikken en die eenmaal is toegelicht aan de onderhandelingspartners blijkt evenwel dat dit niet het geval is.

Door een combinatie van verschillende factoren

- afschaffen van de aparte telling van de vestigingsplaatsen en het afschaffen van een aparte toekenning van GOK-lestijden per vestigingsplaats
- het gebruik van andere SES-indicatoren
- de weging van de verschillende indicatoren

---

⁵ Voor deze alinea werd een minderheidsstandpunt ingediend door GO!, dat gedragen wordt door het GO!, ACOD, COC en één ervaringsdeskundige: 'Om de grondwettelijke bepalingen aangaande vrije keuze te garanderen, werd in het decreet werkingsmiddelen, een specifieke vermelding aangaande het verstrekken van neutraal onderwijs opgenomen. Dit zou ook zo moeten gebeuren voor het voorliggende decreet.'

⁶ Dit groeipad betekent voldoende middelen op het niveau van het kind, de school en de scholengemeenschap.

- het realiseren van een bandbreedte van 10 % voor de SES-lestijden
- het vervangen van de verschillende lestijdenschalen door de lestijdenschaal van het lager onderwijs voor Vlaanderen
- één lestijdenschaal voor Vlaanderen aan 96,96 % voor de basisomkadering

zullen een groot aantal scholen in het nieuwe systeem lestijden verliezen. Dit is niet enkel het geval voor het niveau lager onderwijs. Zelfs voor het kleuterniveau, dat door de gelijkschakeling met het lager onderwijs toch een verhoging van het aantal lestijden mag verwachten, blijken heel wat scholen een verlies op te tekenen. Dit verlies is niet aanvaardbaar.

Door een goede basisomkadering van elke school, ongeacht de populatie in de school, moet men zowel in een landelijke als in een stedelijke omgeving kwaliteitsvol onderwijs kunnen bieden. De raad had graag inzage in de cijfers gehad tot op schoolniveau. Hij vraagt zich af waarop de overheid zich baseert om de verhouding 90 % lestijden volgens de schaal en 10 % lestijden op basis van de SES-indicatoren vast te leggen.

In overeenstemming met het Vlaams regeerakkoord vraagt de Vlor in eerste instantie werk te maken van de gelijkschakeling van kleuter- naar lager onderwijs en de integratie van GOK-, GOK+ en R&T-middelen in het lestijdenpakket. De gelijkschakeling van kleuter en lager onderwijs vraagt een bijkomende investering van minimaal 60 000 lestijden. Het optrekken van GOK-, GOK+ en R&T-middelen in combinatie met het hanteren van nieuwe wegingscoëfficiënten voor de SES-indicatoren (o.m. taal als afzonderlijke indicator), vraagt een bijkomende injectie van ongeveer 33 000 lestijden. De Vlor stelt vast dat er onvoldoende extra middelen uitgetrokken worden om beide doelen (cfr. het Vlaams regeerakkoord) te realiseren. Er is echter geen algemeen draagvlak voor het huidig voorstel dat de bandbreedte van de SES-lestijden op 10 % brengt. Meer bepaald vraagt de Vlor om niet te tornen aan de 100 % basisomkadering.

4.3 De wegingscoëfficiënt van de indicatoren voor de SES-lestijden

De Vlor vraagt zich ook af hoe men aan de wegingscoëfficiënt voor de drie indicatoren komt. De wegingscoëfficiënten die voor de omkadering worden gebruikt (45 %/35 %/20 %), zijn anders dan die voor de werkingsmiddelen (waar men vier keer 25 % hanteert). De motivering van de gewichten die aan de verschillende indicatoren worden toegekend, stoelt volgens de raad echter op conclusies die veel verder gaan dan die uit de onderzoeken aangehaald in de memorie van toelichting. Zo is er bijvoorbeeld geen enkel onderzoek dat nagaat hoe de uitstroomcijfers van kinderen met een schooltoelage zich verhouden tot de uitstroomcijfers van kinderen van ouders met een inkomen in de hoogste inkomenskwartielen.

4.4 Specifieke coëfficiënten

De Vlor vraagt op basis van welke criteria men voor Brussel en voor de rurale gebieden met minder dan 200 inwoners per km² de weging van 1,1 toepast. De Vlor vraagt zich tevens af waarom de bevolkingsdichtheid van 200 inwoners per km² als norm wordt gebruikt. In sommige gemeenten en steden zijn er grote verschillen qua bevolkingsdichtheid tussen de deelgemeenten.

De raad wijst ook op de problemen in de Brusselse Rand. De inspanningen die gerealiseerd werden met middelen uit 'Rand en Taal' mogen niet verloren gaan.

De raad dringt er op aan om de weging van 1,5 voor bepaalde kinderen⁷ goed te monitoren, om te kijken of deze bijkomende omkadering volstaat voor de vele ondersteuning die deze kinderen vragen van de scholen.

Bij de monitoring moet men er wel over waken dat men de indicatoren en wegingen niet te sterk verandert, zodat de hele omkadering nog transparant en voorspelbaar is voor de scholen.

4.5 De SES-indicatoren

De raad is het eens met de gekozen SES-indicatoren. Volgens de beschikbare onderzoeken sluiten deze indicatoren aan bij wat we op dit ogenblik weten over de samenhang tussen de sociaaleconomische status van het gezin waarin de leerling opgroeit en zijn of haar kansen in het onderwijs. Bij de voorgestelde indicatoren moet het voor scholen wel duidelijk zijn welke parameters hierbij gehanteerd worden.

Zo geeft de indicator '**diploma van de moeder**' niet alleen aan in welke mate ouders hun kinderen kunnen ondersteunen, maar is het ook een indicator voor bijvoorbeeld de sociale netwerken waarop een gezin een beroep kan doen of de rijkdom van de taal die een gezin gebruikt.

De kenmerken 'culturele bagage van de leerling' en het 'sociaal kapitaal van het gezin' vragen nog verdere verduidelijking. Bovendien leidt de combinatie van beide kenmerken ertoe dat het 'hoogst behaalde opleidingsniveau van de moeder' als indicator een vrij groot gewicht krijgt.

De Vlor begrijpt dat de overheid voor de indicator 'diploma moeder' dezelfde definitie gebruikt als voor de definitie van de ongekwalificeerde uitstroom. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de groep met en de groep zonder diploma secundair onderwijs. De raad vermoedt dat er ook grote verschillen zijn binnen de groep van moeders zonder diploma secundair onderwijs. Anderzijds zijn er ook verschillen tussen moeders met een diploma secundair onderwijs. De Vlor vraagt om dit in de toekomst wetenschappelijk te onderzoeken en te bekijken bij de monitoring van de indicatoren.

De indicator '**schooltoelage**' is op zich een bruikbare indicator. Hij is objectief vaststelbaar en is ook veel ruimer dan de indicator 'vervangingsinkomen' in het GOK-beleid. Toch blijven er met deze indicator nog enkele problemen. Zo kunnen kinderen van vluchtelingen die geen papieren kunnen voorleggen nooit een beroep doen op een schooltoelage. Het voorontwerp van decreet biedt ook geen oplossing voor het probleem van de eerstgeborene in een gezin. Verder blijft de school afhankelijk van de bereidheid en de mogelijkheid van ouders om een schooltoelage aan te vragen. De raad pleit er nogmaals voor om deze schooltoelagen automatisch toe te kennen.

De Vlor vindt de indicator '**de taal die de leerling in het gezin spreekt**' ook een goede voorspeller. De raad ondersteunt het voorstel om deze indicator apart te laten aantikken. Toch is er een tegenstrijdigheid in de praktische toepassing van het inschrijvingsdecreet (situatie in Brussel) en dit ontwerpdecreet. Ouders die aantonen over een voldoende taalniveau Nederlands te beschikken om in een Brusselse school ingeschreven te worden, kunnen verklaren dat ze thuis geen Nederlands spreken om aan te tikken voor de indicator taal uit dit omkaderingsdecreet.

---

⁷ Dit zijn leerlingen die verblijven in een centrum voor kindercare en gezinsondersteuning; die verblijven in tehuizen voor kinderen van wie de ouders geen vaste verblijfplaats hebben; die geplaatst zijn door de jeugdrechter of door de comités voor bijzondere jeugdzorg; van wie de ouders tot de trekkende bevolking behoren of die thuisloos zijn, zoals bepaald in artikel 3, 52° bis/2.

De raad vindt het werken met een **verklaring op eer** geen goede werkwijze. De raad vraagt aan de overheid om voor de indicatoren 'taal' en 'diploma moeder' naar meer objectieve manieren te zoeken om na te gaan welke ouders al dan niet aantikken voor deze indicatoren.

4.6 Het afschaffen van de aparte telling per vestigingsplaats

Het is belangrijk dat de overheid oog heeft voor het effect van het afschaffen van de aparte telling per vestigingsplaats. Dit leidt mogelijks tot reorganisaties van scholen en heeft effect op de vrije keuze van de ouders, op de mobiliteit (kleuters en leerlingen moeten zich verder verplaatsen), op de schoolinfrastructuur (scholen die leeg komen te staan en hoofdscholen die daardoor moeten uitbreiden), ... Naast de reeds gestelde opmerkingen vinden we het daarom niet goed om bij deze ingreep de aparte telling te schrappen zonder grondig debat over het onderwijslandschap in de toekomst.

Omgekeerd moet de overheid de schoolbesturen in staat stellen om scholen te organiseren die beleidsmatig bestuurbaar blijven.

De Vlor vraagt cijfers over het effect van de afschaffing van deze aparte telling en vraagt uitleg over het concept van de geïsoleerde vestigingsplaats. De Vlor vindt dat een overgangsmaatregel moet worden voorzien tot een grondig debat in samenhang met de programmatie- en rationalisatienormen en de hervorming van het landschap van het basisonderwijs (scholengemeenschappen) is gevoerd. Het afschaffen van vestigingsplaatsen behoort immers niet tot de doelstellingen van dit decreet en mag daar ook niet het gevolg van zijn.

De Vlaamse onderwijsraad pleit voor de keuzevrijheid inzake onderwijs en voor een basisschool als bindmiddel van het sociaal weefsel in elk dorp.

5 Scope

De Vlor spreekt zich in dit advies alleen uit over de geïntegreerde omkadering. Naast deze omkadering zal er ook een debat nodig zijn over de andere omkaderingsvormen. Elke basisschool zou op termijn genoeg omkadering moeten hebben om een beleid te voeren op het niveau van de leerling, de school en de scholengemeenschap dat bijdraagt tot een kwaliteitsvol onderwijs voor elk kind.

Alle geledingen wijzen op het belang van de motorische ontwikkeling van de leerlingen en van een kwaliteitsvolle realisatie van het leergebied lichamelijke opvoeding. De uren lichamelijke opvoeding worden in het ontwerp wel geïntegreerd in het omkaderingssysteem. Over de maatregel zijn er binnen de Vlor uiteenlopende meningen.

De personeelsgeleding stelt dat deze lessen werden vastgelegd in een CAO-onderhandeling en dat een decreet een CAO niet zomaar kan uithollen. Zij vindt dat de lestijden buiten het lestijdenpakket moeten blijven. Ze pleit voor het behoud van het huidige systeem van de lestijden lichamelijke opvoeding in de kleuterschool en zelfs voor een uitbreiding van dit systeem van aanvullende lestijden lichamelijke opvoeding naar de lagere school. De lestijden lichamelijke opvoeding moeten 100 % gewaarborgd zijn/blijven voor alle kinderen. Dat kan alleen door ze buiten het lestijdenpakket toe te kennen. Zo niet, bestaat het risico dat deze lestijden nogmaals gebruikt worden om groepen te ontdebelen. Lichamelijke opvoeding is uiterst belangrijk in de

motorische, mentale en cognitieve vorming en de sociale ontwikkeling van zowel kleuters als lagere schoolkinderen.

De onderwijsverstrekkers staan achter de integratie van de middelen lichamelijke opvoeding in het geïntegreerd omkaderingssysteem. Voor hen is de lichamelijke opvoeding ook belangrijk in de ontwikkeling van de kinderen. Zij pleiten echter voor een maximale ontkleuring van de middelen en rekenen op het beleidsvoerend vermogen van scholen om lokaal te bespreken hoe men best komt tot de kwaliteitsvolle realisatie van alle leerplannen. Het behouden van het huidige systeem van aparte LO-lestijden kleuteronderwijs impliceert dat het kleuteronderwijs beter zou omkaderd worden dan het lager onderwijs. Dat is niet de bedoeling van het ontwerp-decreet.

6 Voeren van een GOK-beleid

6.1 Voeren van een GOK-beleid

De raad vindt het goed dat elke school een beleid uitwerkt rond gelijke onderwijskansen. De inspanningen van de afgelopen jaren mogen niet verloren gaan. De overheid voorziet middelen via de SES-lestijden om aandacht te hebben voor gelijke onderwijskansen. De scholen moeten via hun beleidsvoerend vermogen er alles aan doen om te streven naar gelijke onderwijskansen. Dit beleid wordt best geïntegreerd in het schoolwerkplan. De school is dan ook de eerste verantwoordelijke om een kwaliteitsvol beleid uit te voeren. De raad vraagt ook dat de bijkomende middelen maximaal ten goede komen van de leerlingen.

6.2 Verantwoording

De raad vindt dat er geen aparte verantwoording nodig is voor het gelijke onderwijskansenbeleid van een school. Een geïntegreerde omkadering vraagt een geïntegreerde verantwoording.

De aandacht voor gelijke kansen moet herkenbaar zijn in de werking van de school en duidelijk uitgeschreven staan in het schoolwerkplan. De overheid moet scholen decretaal geen thema's of methode (via analyse beginsituatie, doelen, uitvoeren, evalueren en bijsturen) opleggen voor een dergelijk beleid. Het decreet Kwaliteit van onderwijs biedt inzake interne kwaliteitszorg voldoende garanties.

6.3 Controle

De raad vindt dat de controle van de scholen op het vlak van GOK moet gebeuren met de gewone doorlichting volgens het kwaliteitsdecreet. Hij is wel vragende partij voor een set aan indicatoren die de inspectie kan gebruiken om tijdens die gewone doorlichting naar het gelijke onderwijskansenbeleid te kijken. Deze indicatoren moeten vooraf meegedeeld worden aan de scholen en aan de pedagogische begeleidingsdiensten.

Het gelijke onderwijskansenbeleid moet ook meegenomen worden in de risicoanalyse die de inspectie gebruikt om te beslissen welke scholen zij tijdens een bepaald schooljaar zal doorlichten. De Vlor dringt aan op het realiseren van een regelmatige risicoanalyse van alle scholen. Deze risicoanalyse moet ervoor zorgen dat scholen die manifest geen gelijke onderwijskansenbeleid voeren of waarvan de schoolpopulatie verandert, vlugger doorgelicht worden.

6.4 Sanctionering

De Vlor vindt de manier van sanctionering die beschreven staat in het voorontwerp van decreet niet aanvaardbaar en onduidelijk. De raad vindt dat men de leerlingen treft als men de SES-lestijden afneemt. Hij opteert ook hier om de sanctionering, zoals beschreven in het kwaliteitsdecreet, te hanteren.

6.5 Consequenties voor ondersteunende diensten

Voor de uitvoering van een gelijke kansenbeleid doet een school beroep op haar CLB. De Vlor meent dat er onvoldoende afstemming is tussen de bepalingen van het CLB-decreet, het besluit van de Vlaamse Regering operationele doelstellingen (art. 18, 4° en art. 23) en het voorliggend ontwerp van decreet. De Vlor vraagt ook om de impact van dit decreet op de CLB te bekijken.

De raad vraagt om de huidige pedagogisch ondersteunende omkadering R&T en tweedelijnsondersteuning kleuterparticipatie te behouden.

7 Voldoende personeel

De raad onderkent dat deze maatregelen impact zullen hebben op de tewerkstelling van de personeelsleden. De bijkomende omkadering in het kleuteronderwijs zal voor extra plaatsen zorgen, terwijl men bij ongewijzigd beleid nu al een tekort aan kleuteronderwijzers voorspelt. De Vlor vindt het goed dat de overheid verschillende pistes onderzoekt om voldoende en kwaliteitsvol personeel aan te trekken. Over de modaliteiten doet de onderwijsraad geen uitspraken. Hiervoor verwijst ze naar de nog te voeren onderhandelingen met vakbonden en werkgevers.

8 Budget

De Vlor stelt vast dat de cijfers uit het voorontwerp van decreet (49 miljoen euro aan bijkomende middelen) afwijkt van de berichtgeving in de pers (52,7 miljoen). Daar spreekt men ook over een overgangperiode. De raad kreeg graag zicht op de totaliteit van middelen en maatregelen. Hij pleit voor een overgangperiode voor scholen die verliezen en een groeipad voor de omkadering (zie punt 3).

9 Artikelsgewijze bespreking

De raad herhaalt in dit hoofdstuk niet de standpunten die hierboven werden ingenomen. Hij gaat alleen in op een aantal technische zaken .

De Vlor vindt dat de memorie van toelichting te veel het voorontwerp van decreet parafraseert en te weinig verduidelijking schaft. Zo heeft men het over de 'monitoring', maar staat dit in de memorie van toelichting niet verder uitgewerkt.

De onderwijsraad pleit voor een consequent gebruik van de terminologie en definities doorheen het decreet.

Bv. 'geïsoleerde vestigingsplaats' (art. 3), capaciteitslestijden, 'extra' lestijden in art. 6 is niet gedefinieerd (terwijl 'bijkomende lestijden' wel gedefinieerd is), aanvullende lestijden...

De formulering van de afrondingsregel (hier: onder of gelijk aan 4 afronden naar beneden) is anders dan die in andere decreten (vanaf 5 afronden naar boven).

De indicatoren worden op een verschillende wijze toegepast bij het inschrijvingsbeleid, de omkadering en de financiering. Door gebruik te maken van de termen GOK-leerlingen/SES-lestijden kan er begripsverwarring ontstaan.

Ook de indeling in subsecties is niet altijd consequent. Zo worden in subsectie 3 de leerlingkenmerken gedefinieerd maar die zijn ook van toepassing op andere subsecties. Het is logischer om eerst in een aparte subsectie de leerlingkenmerken te bepalen en dan de subsectie over de SES-lestijden op te nemen.

Daarnaast maakt de Vlor nog volgende opmerkingen:

- Art. 3 6° §2: de definitie van 'thuisloos' overlapt deels met andere categorieën die tellen aan de wegingscoëfficiënt van 1,5 en omgekeerd vat men niet alle kinderen die thuisloos zijn.
- Art. 3 1°: men legt best de link met art. 138.
- Art. 3.2°: Het is niet logisch dat 'capaciteitslestijden' als aparte lestijden worden vermeld. Het systeem is immers opgevat als een herberekening van de lestijden volgens de schalen en het kan ook een vermindering van deze lestijden teweeg brengen. Dit hangt ook samen met artikel 43 van dit decreet over de berekening van deze lestijden. Vraag is waarop de herberekening nu zal gebeuren, enkel op de lestijden volgens de schalen of ook op de SES-lestijden?
- Art. 3.5° Hier wordt bevoegdheid regering geschrapt maar blijkbaar legt de regering nog wel de schalen vast voor het buitengewoon onderwijs.
- Art. 6 Tot hiertoe werden extra en bijkomende lestijden niet vermeld. Wanneer hier extra lestijden worden vermeld, betekent dit dan dat als de minister nog eens een project zou opzetten met toekenning van extra lestijden, die altijd voor het onderwijzend personeel moeten gebruikt worden, ongeacht de inhoud van het project?
- Art. 12: 'vermenigvuldigen met een SES-percentage van 3,04 %': dit is wellicht vermenigvuldigen met 96,96 %.
Het is bovendien verwarrend dat bij de berekening van de lestijden volgens de schalen gesproken wordt van een SES-percentage. Dit wordt verder nergens gedefinieerd of gebruikt en heeft blijkbaar enkel tot doel middelen vrij te maken om SES-lestijden te kunnen toekennen. De vraag kan gesteld worden waarom de schalen niet zo opgeteld worden, dat er geen afroming moet gebeuren voor SES maar dat daarvoor een apart budget voorzien wordt. Tot slot staat er nergens dat SES-lestijden jaarlijks worden toegekend.
- Art.14: in artikel 133 §2 wordt vermoedelijk bedoeld dat de regering kan bepalen hoe moet 'vastgesteld worden hoeveel leerlingen aanwezig zijn die aan één of meer leerlingkenmerken voldoen'. Het vaststellen van de leerlingkenmerken zelf is immers hier in het decreet gebeurd. Vraag is of er hierover al een ontwerp van besluit is en wat de inhoud ervan is.
- In art. 132-137 schrapt men maatregelen, maar ondervangt men alles voor het buitengewoon onderwijs dat niet onder deze geïntegreerde omkadering valt?

- Artikel 15 bevat een heel ingewikkelde formule, kan dit niet eenvoudiger? Voor B moet er blijkbaar tweemaal vermenigvuldigd worden, maar welke vermenigvuldiging gebeurt eerst? Daarnaast wordt in het artikel enkel een afwijking voorzien voor een fusie door oprichting van een nieuwe school. Bij de andere vorm van fusie (door opsorping) is er in de huidige regeling geen verschil inzake de vaststelling van de omvang van de personeelsformatie. Er is enkel een effect op welke personeelsleden moeten worden TBSOB gesteld en gereëffecteerd of wedertewerkgesteld.
- Art. 22: de cyclus is overal geschrapt, behalve in art. 22.

Tony Vermeire
secretaris

Marc Van den Brande
voorzitter Raad Basisonderwijs